

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 12 maart 2020
(OR. en)

6783/20

COMPET 120	EMPL 124
IND 37	ENER 87
MI 78	ENV 176
CLIMA 61	ESPACE 11
CONSOM 60	PI 21
DIGIT 18	POLMIL 28
ECOFIN 186	RC 4
EDUC 99	RECH 102

BEGELEIDENDE NOTA

van: de heer Jordi AYET PUIGARNAU, directeur,
namens de secretaris-generaal van de Europese Commissie

ingekomen: 11 maart 2020

aan: de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN,
secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie

nr. Comdoc.: COM(2020) 103 final

Betreft: MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES
PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL
COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S
Een kmo-strategie voor een duurzaam en digitaal Europa

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2020) 103 final.

Bijlage: COM(2020) 103 final

Brussel, 10.3.2020
COM(2020) 103 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Een kmo-strategie voor een duurzaam en digitaal Europa

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Een kmo-strategie voor een duurzaam en digitaal Europa

1. Inleiding

Europa's 25 miljoen kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) vormen de ruggengraat van de economie van de EU. Zij bieden werk aan zo'n 100 miljoen mensen, zijn goed voor meer dan de helft van het bbp van Europa en spelen een sleutelrol bij het toevoegen van waarde in elke sector van de economie. Kmo's leveren innovatieve oplossingen voor uitdagingen als klimaatverandering, efficiënt gebruik van hulpbronnen en sociale cohesie en dragen bij tot de verspreiding van deze innovatie in de Europese regio's. Zij zijn daarom van essentieel belang voor de dubbele transitie van de EU naar een duurzame en digitale economie. Zij zijn essentieel voor het concurrentievermogen en de welvaart van Europa, de economische en technologische soevereiniteit en de veerkracht ten aanzien van externe schokken. Als zodanig vormen zij een essentieel onderdeel van de verwezenlijking van de industriestrategie van de EU.

Kmo's zijn sterk verweven in het economische en sociale weefsel van Europa. Zij scheppen twee op de drie banen, zorgen voor opleidingsmogelijkheden in alle regio's en sectoren, onder meer voor laaggeschoolde werknemers, en ondersteunen het welzijn van de samenleving, ook in afgelegen en plattelandsgebieden. Elke Europese burger kent of werkt voor een ondernemer. De dagelijkse uitdagingen voor Europese kmo's om te voldoen aan de regels en toegang te verkrijgen tot informatie, markten en financiering zijn dus uitdagingen voor heel Europa.

Kmo's zijn erg divers wat betreft hun bedrijfsmodel, omvang en ouderdom en het profiel van hun ondernemers, en zij kunnen bogen op een brede waaier aan talenten van zowel vrouwen als mannen. Zij variëren van vrije beroepen en micro-ondernemingen in de dienstensector tot middelgrote industriële ondernemingen, van traditionele ambachten tot hoogtechnologische starters. Deze strategie erkent hun uiteenlopende behoeften en helpt bedrijven niet alleen om te groeien en op te schalen, maar ook om concurrerend, veerkrachtig en duurzaam te zijn. Daarom wordt een ambitieuze, alomvattende en transversale aanpak voorgesteld, gebaseerd op horizontale maatregelen om alle soorten kmo's te helpen alsook acties die gericht zijn op specifieke behoeften.

De strategie stelt acties voor op basis van de volgende **drie pijlers**:

- **capaciteitsopbouw en steun voor de transitie naar duurzaamheid en digitalisering;**
- **vermindering van de regeldruk en verbetering van de markttoegang; en**
- **verbetering van de toegang tot financiering.**

Het doel is om alle soorten Europese kmo's zich ten volle te laten ontplooiën, zodat zij het voortouw kunnen nemen in de dubbele transitie. Zo is het de bedoeling dat het aantal kmo's dat zich verbindt tot duurzame bedrijfspraktijken, alsook het aantal kmo's dat gebruikmaakt van digitale technologieën aanzienlijk verhoogt. Het uiteindelijke doel bestaat erin van Europa de meest aantrekkelijke plaats te maken om een kleine onderneming op te richten, groei te realiseren en op te schalen op de aangemaakte markt.

Om resultaten te behalen moet de strategie gezamenlijk worden gestuurd door acties op EU-niveau en een krachtig engagement van de lidstaten. De actieve betrokkenheid van de kmo-gemeenschap en van

de ondernemingen zelf is van cruciaal belang. De strategie zal derhalve worden geschraagd door een krachtig **resultaatgericht partnerschap** tussen de EU en de lidstaten, met inbegrip van de regionale en lokale autoriteiten. Ondernemers moeten ook gebruikmaken van de mogelijkheden van EU-investeringsprogramma's om hun activiteiten digitaal en duurzamer te maken en om te groeien op de eengemaakte markt en daarbuiten.

De strategie bouwt voort op de zeer sterke fundamenten van het bestaande EU-beleidskader voor kmo's en de steunprogramma's van de EU, met name de Small Business Act van 2008, het starters- en opschalingsinitiatief van 2016, het programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen (Cosme), en in het kader van het Horizon 2020-programma en de Europese structuur- en investeringsfondsen¹ gefinancierde ondersteuningsmaatregelen ten behoeve van kmo's. Zij zal een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van onder meer de Europese Green Deal, het actieplan voor de circulaire economie, de Europese datastrategie en de Europese pijler van sociale rechten.

De strategie is een onderdeel van het industriepakket, samen met de mededeling en het bijbehorende verslag over het in kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt (de "mededeling inzake belemmeringen voor de eengemaakte markt")², het langetermijnaanpakplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt (het "actieplan voor handhaving")³ en de nieuwe industriestrategie voor Europa (de "industriestrategie")⁴. Zij bouwt voort op tal van bevindingen van de mededeling inzake belemmeringen voor de eengemaakte markt met betrekking tot belemmeringen voor kmo's die grensoverschrijdend actief willen zijn. Een goede omzetting, toepassing en handhaving van de EU-wetgeving zijn van cruciaal belang om de groei van kmo's op de eengemaakte markt te bevorderen. Het actieplan voor handhaving bevat diverse initiatieven om deze kwesties aan te pakken. In de industriestrategie wordt de nadruk gelegd op de rol van kmo's voor een concurrerende en innovatieve Europese industrie.

2. Capaciteitsopbouw en steun voor de transitie naar duurzaamheid en digitalisering

Concurrerende duurzaamheid is het leidende beginsel van Europa voor de toekomst. **Om een klimaatneutrale, hulpbronnenefficiënte en dynamische digitale economie tot stand te brengen, moeten de kmo's volledig worden gemobiliseerd.** Deze transitie naar een economisch, ecologisch en sociaal duurzamer Europa moet hand in hand gaan met de transitie naar digitalisering. Daarom zijn op maat gemaakte maatregelen een noodzakelijke voorwaarde om een florerende kmo-laag van de economie te ontwikkelen en om groeimogelijkheden te bieden aan kmo's die willen opschalen. Er is behoefte aan investeringen in de hele EU om de passende bedrijfs- en innovatie-infrastructuur voor kmo's tot stand te brengen.

Kmo's sturen de duurzame transitie aan

Veel kmo's zijn goed voorbereid, aangezien zij flexibel, hoogtechnologisch en innovatief zijn en zich inzetten voor de waarden die duurzaamheid en de circulaire economie bevorderen. Bijna een kwart⁵ van de **kmo's in Europa maakt de transitie al mogelijk** door groene producten of diensten aan te bieden en veel kmo's (met inbegrip van ondernemingen van de sociale economie) doen al veel voor de gemeenschappen waarin ze zijn gevestigd. Er zijn ook grote uitdagingen. Sommige kmo's hebben moeite met de transitie naar duurzamere bedrijfsmodellen. Een derde van de kmo's meldt dat zij te

¹ Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben respectievelijk al meer dan 900 000 en 500 000 kmo's in Europa bereikt.

² COM(2020)93 final van 10.3.2020.

³ COM(2020)94 final van 10.3.2020.

⁴ COM(2020)102 final van 10.3.2020.

⁵ Eurobarometer 456 "SMEs, resource efficiency and green markets", 2017.

maken krijgen met complexe administratieve en juridische procedures wanneer zij hun onderneming hulpbronnefficiënter trachten te maken. Aangezien het bewustzijn over de risico's in verband met klimaat- en andere milieudruk toeneemt en de voorkeuren van de consument veranderen, is deze transitie naar duurzame bedrijfspraktijken en -gedrag van cruciaal belang om het concurrentievermogen en de groei van kmo's te bestendigen. Het is van essentieel belang dat kmo's in dit proces worden ondersteund en dat zij worden uitgerust met instrumenten om de milieurisico's te begrijpen en deze te beperken voor specifieke sectoren, waaronder de bouw, kunststoffen, elektronica en agrovoeding.

De meer dan 600 leden van het Enterprise Europe Network (EEN) bieden kmo's diensten op maat aan. Veel leden van het EEN helpen kmo's al bij de transitie naar duurzaamheid. Voortbouwend hierop zal het EEN **specifieke duurzaamheidsadviseurs** en andere duurzaamheidsdiensten verstrekken. Zij zullen de behoeften van kmo's onderzoeken en advies verstrekken over investeringen in hulpbronnefficiëntere en meer circulaire processen en infrastructuur, waarbij relevante commerciële partners worden gezocht en samenwerking tussen vakgenoten wordt aangemoedigd. Voorts zal het European Resource Efficiency Knowledge Centre (EREK) kmo's blijven helpen kosten te besparen op het gebied van energie, materiaal en water. Oplossingen die worden aangereikt door energiedienstenbedrijven die over de nodige knowhow beschikken, kunnen samen met technische en financiële oplossingen kmo's ten goede komen.

Europa is de bakermat van de groene technologie. Het toekomstige Europese leiderschap zal afhangen van kmo's, die het voortouw moeten nemen op het gebied van innovaties in de groene sector. Dit zal worden ondersteund via het investeringsplan voor de Europese Green Deal⁶. In het kader van het bredere proefproject van de **Europese Innovatieraad** (EIC) om disruptieve innovatie, met name door kmo's, te bevorderen, zal de Commissie in 2020 alleen al ten minste 300 miljoen EUR toewijzen aan starters en kmo's, zodat zij in het kader van de Green Deal baanbrekende innovatie kunnen leveren. Het **Europees Instituut voor innovatie en technologie** (EIT) zal ervoor zorgen dat zijn kennis- en innovatiegemeenschappen (KIG's) meer openstaan voor kmo's en hun kans vergroten om deel te nemen aan lokale innovatie-ecosystemen, met name in regio's met een achterstand op het gebied van innovatie. Dit zal ten uitvoer worden gelegd door middel van een specifiek outreachinstrument (regionale innovatieregeling) dat ecosystemen daar zal versterken waar dit het meest van belang is.

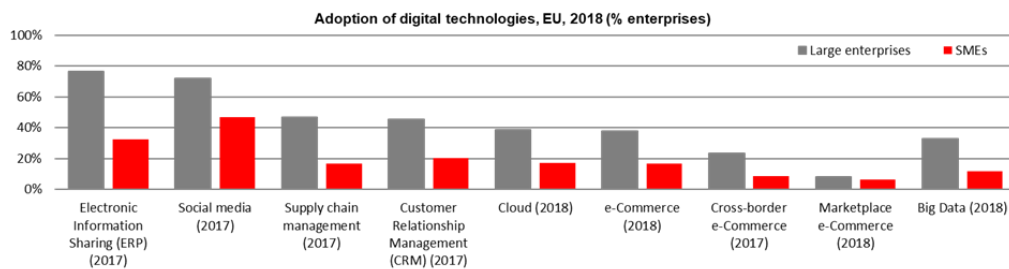
Kmo's versterken om de voordelen van de digitale transitie te benutten

Alleen een bloeiende gemeenschap van kmo's die gebruikmaakt van digitale technologieën en data kan Europa positioneren als wereldleider die de digitale economie vormgeeft. Digitalisering kan kmo's grote kansen bieden om de efficiëntie van productieprocessen en het vermogen om producten en bedrijfsmodellen te innoveren, te verbeteren. Met behulp van geavanceerde disruptieve technologieën, zoals blockchain en kunstmatige intelligentie (KI), cloudcomputing en high-performance computing (HPC), kan hun concurrentievermogen ingrijpend worden vergroot.

Maar kmo's profiteren nog niet volledig van data, de levensader van de digitale economie. Velen zijn zich niet bewust van de waarde van de data die zij genereren, en zijn niet voldoende beschermd voor of voorbereid op de data-agile economie van de nabije toekomst. Slechts 17 % van de kmo's heeft met succes digitale technologieën in de eigen activiteiten geïntegreerd, tegenover 54 % van de grote ondernemingen⁷. Traditionele kmo's zijn vaak onzeker in hun keuze voor een digitale bedrijfsstrategie, krijgen niet gemakkelijk toegang tot grote databestanden die voor grote ondernemingen wel toegankelijk zijn en schrikken terug voor geavanceerde op kunstmatige intelligentie gebaseerde instrumenten en toepassingen. Tegelijkertijd zijn zij zeer kwetsbaar voor cyberdreigingen.

⁶ COM(2020)21 final van 14.1.2020.

⁷ Verslag van de werkgroep digitale-innovatiehubs, maart 2018. Online te raadplegen via: https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

Bron: Eurostat/DESI 2019.

Deze kmo's zullen op basis van investeringen uit het programma Digitaal Europa en uit de structuurfondsen in elke regio van Europa worden ondersteund door een netwerk van tot wel 240 **digitale-innovatiehubs** (DIH).

De ambitie is niet alleen gebruikersvriendelijk en gericht advies over duurzaamheid en digitalisering te verstrekken, maar ook ondersteunende structuren te verbinden, zodat **elke kmo dichtbij advies kan inwinnen**. Het EEN zal nauw samenwerken met DIH's, Startup Europe⁸ en anderen, waaronder nationale, regionale en lokale autoriteiten en ondersteunende structuren, om te zorgen voor een ononderbroken ondersteuning en adviesverlening. De overdracht van beste praktijken, knowhow en vaardigheden kan ook rechtstreeks gebeuren van digitale kmo's naar kmo's die op andere gebieden actief zijn.

Zoals aangekondigd in de **Europese datastrategie**⁹ zal de Commissie werken aan de bredere toegankelijkheid van data en de uitwisseling van data tussen bedrijven en overheden mogelijk maken door gemeenschappelijke Europese dataruimten voor betrouwbare en beveiligde uitwisseling van data op te zetten. Er zal worden gezorgd voor eerlijke toegang voor alle ondernemingen, met name kmo's. De Commissie zal ook aandacht besteden aan mogelijke problemen met de gebruiksrechten voor gezamenlijk gegenereerde data, met name uit het industriële internet der dingen, om mogelijke nadelen voor kmo's te vermijden. Bovendien zal zij het gebruik van cloudcomputing door kmo's aanpakken, bijvoorbeeld via een speciale markt voor clouddiensten waarop eerlijke contractuele voorwaarden worden gewaarborgd.

Aantrekken van talent en intellectuele eigendom

Kmo's kunnen het ook moeilijk vinden om strategieën voor **intellectuele eigendom** (IE) te ontwikkelen om hun O&O-investeringen te beschermen en het groeikapitaal te verhogen, ook al zijn deze van cruciaal belang voor de dubbele transitie. Slechts 9 % van de kmo's beschermt zijn intellectuele eigendom, aangezien zij niet op de hoogte zijn van Europese en nationale IE-initiatieven of vrezen voor de complexiteit en de kosten van het verwerven en handhaven ervan. In het komende **actieplan intellectuele eigendom** zullen maatregelen worden voorgesteld om het IE-systeem doeltreffender te maken voor kmo's door middel van maatregelen ter vereenvoudiging van de procedures voor de registratie van intellectuele eigendom (bv. de hervorming van de EU-wetgeving inzake tekeningen en modellen van nijverheid), ter verbetering van de toegang tot strategisch advies over intellectuele eigendom (bijvoorbeeld door van dergelijk advies de norm te maken in alle O&O-financiering op EU-niveau), en ter vergemakkelijking van het gebruik van intellectuele eigendom als hefboom om toegang te krijgen tot financiering.

Zowel bij de digitale als de duurzaamheidstransitie worden start-ups en gevestigde kmo's met een gebrek aan gekwalificeerde werknemers geconfronteerd. Zij beschikken vaak niet over dezelfde

⁸ Startup Europe is een EU-initiatief om lokale hubs van start-ups in heel Europa met elkaar te verbinden: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>

⁹ COM(2020)66 final van 19.2.2020.

middelen als grote ondernemingen om te investeren in de opleiding van hun werknemers. Meer dan 70 % van de ondernemingen in de EU wijst de toegang tot talent aan als belemmering voor nieuwe investeringen¹⁰. De beschikbaarheid van geschoold personeel of ervaren managers blijft voor een kwart van de kmo's in de EU het belangrijkste probleem¹¹. Het tekort aan vaardigheden is met name acuut voor digitalisering en nieuwe technologieën, aangezien 35 % van de beroepsbevolking weinig of geen digitale vaardigheden heeft.

De lidstaten en de sociale partners hebben een sleutelrol te vervullen en de EU kan deze uitdagingen verder helpen aanpakken door de toegang tot opleidingen te vergemakkelijken en de vraag van kmo's naar talent helpen af te stemmen op het aanbod op de arbeidsmarkt. Onderwijs en opleiding op het gebied van ondernemerschap, waarbij de kennis en vaardigheden met betrekking tot het bedrijfsleven worden verbeterd, spelen een sleutelrol bij het geschikt maken van kmo's voor de eengemaakte markt. Onderwijs- en bijscholingsactiviteiten zijn van essentieel belang voor alle managers en werknemers van kmo's, met bijzondere aandacht voor het versterken van de positie van vrouwen en meisjes zodat zij oprichters van ondernemingen kunnen worden, en voor het verbeteren van het genderevenwicht onder degenen die ondernemingen oprichten en beheren¹².

Met de steun van het programma Digitaal Europa zal de Commissie, voortbouwend op de ervaringen die zijn opgedaan met het platform van de coalitie voor digitale vaardigheden en banen, **digitale stoomcursussen** voor werknemers van kmo's ontwikkelen zodat zij zich kunnen bekwamen op gebieden als KI, cyberbeveiliging of blockchain. DIH's zullen fungeren als intermediairs tussen kmo's en universiteiten/aanbieders van opleidingen op lokaal niveau. Incuberende activiteiten zullen kmo's helpen om deel uit te maken van datagestuurde ecosystemen.

De Commissie zal ook een programma voor “**digitale vrijwilligers**” lanceren om jonge geschoolde mensen en ervaren ouderen in staat te stellen hun digitale vaardigheden te delen met traditionele ondernemingen. Zij zal ook steun verlenen aan kmo-intermediairs zoals clusters, het EEN en het EREK en deze met elkaar verbinden om het personeel van kmo's op het gebied van duurzaamheid te helpen bijscholen.

De Commissie zal de vaardighedenagenda voor Europa bijwerken, onder meer door een pact voor vaardigheden af te sluiten. Het zal een **specifiek onderdeel voor kmo's** bevatten. Beroepsopleiding en -opleiding is met name relevant voor kmo's om ervoor te zorgen dat hun personeel de vaardigheden heeft die nodig zijn op de arbeidsmarkt. Voorts zullen de lidstaten en de regio's worden aangemoedigd gebruik te maken van het toekomstige Europees Sociaal Fonds Plus en van de nieuwe mogelijkheden om middelen van het Europees fonds voor regionale ontwikkeling te investeren in de ontwikkeling van vaardigheden voor slimme specialisatie, industriële transitie en ondernemerschap.

De deeleconomie creëert op gebieden als mobiliteit en accommodatie mogelijkheden voor innovatieve kmo-platforms die bemiddelen tussen dienstverleners en -afnemers en voor kmo-dienstverleners, die toegang krijgen tot bredere doelgroepen. Naar aanleiding van haar mededeling over de deeleconomie van 2016¹³ zal de Commissie doorgaan met de verkenning van een mogelijk initiatief, toegespitst op de verhuur van accommodatie op korte termijn (de grootste sector van de deeleconomie), om de evenwichtige en verantwoorde ontwikkeling van de deeleconomie in de hele eengemaakte markt te bevorderen, met volledige inachtneming van de openbare belangen.

BELANGRIJKSTE MAATREGELEN

¹⁰ EIB Investment Report 2018/2019.

¹¹ EIB Survey on the access to finance of enterprises (SAFE survey) 2019.

¹² Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025, COM(2020)152 final van 4.3.2020.

¹³ COM(2016)356 final van 2.6.2016.

- De Commissie zal het **Enterprise Europe Network** moderniseren, onder meer door middel van specifieke **duurzaamheidsadviseurs** en andere diensten op het gebied van duurzaamheid.
- De Commissie zal **digitale stoomcursussen** voor werknemers van kmo's ontwikkelen, zodat zij zich kunnen bekwamen op gebieden als KI, cyberbeveiliging of blockchain.
- De Commissie zal een programma voor "**digitale vrijwilligers**" lanceren om jonge geschoolde mensen en ervaren ouderen in staat te stellen hun digitale vaardigheden te delen met traditionele ondernemingen.
- De Commissie zal de **vaardighedenagenda voor Europa** actualiseren, met inbegrip van een pact voor vaardigheden met een specifiek onderdeel voor kmo's, en zal een voorstel indienen voor een aanbeveling van de Raad ter modernisering van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding.
- De Commissie zal de **digitale-innovatiehubs** in het kader van Startup Europe en het EEN uitbreiden en zorgen voor een ononderbroken dienstverlening binnen lokale en regionale ecosystemen.
- De Commissie zal ten minste 300 miljoen EUR uittrekken voor de bevordering van baanbrekende Green Deal-innovaties in het kader van de **EIC**.
- Voor de kmo's die hun activiteiten toespitsen op de verhuur van accommodatie voor de korte termijn, zal de Commissie doorgaan met het verkennen van een mogelijk **initiatief voor de deeleconomie**.

3. Vermindering van regeldruk en verbetering van markttoegang

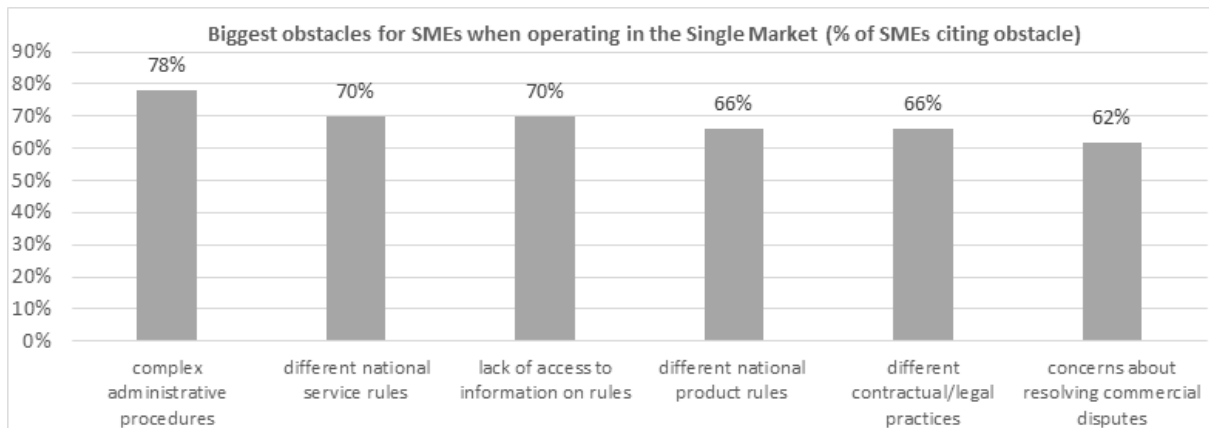
De eengemaakte markt is de referentiemarkt voor Europese kmo's. Zij is goed voor 70 % van de waarde van de goederenuitvoer van kmo's en 80 % van alle exporterende kmo's verkoopt aan andere lidstaten¹⁴. Toch zou het aantal kmo's dat naar andere lidstaten uitvoert nog veel hoger kunnen: zo voert slechts 17 % van alle kmo's uit de be- en verwerkende sector binnen de eengemaakte markt uit¹⁵. Uit de mededeling inzake belemmeringen voor de eengemaakte markt blijkt dat het de kmo's zijn die het zwaarst door aanhoudende belemmeringen worden getroffen.

De naleving van **voorschriften, normen, labels en administratieve formaliteiten** heeft meer gevolgen voor kmo's dan voor grotere ondernemingen vanwege hun beperkte financiële en personele middelen. In de sector van zakelijke diensten kunnen de kosten voor de naleving van administratieve formaliteiten voor kmo's bijvoorbeeld oplopen tot 10 000 EUR¹⁶. Ondanks de vooruitgang die is geboekt sinds de goedkeuring van de Small Business Act, blijft het cumulatieve effect van regelgeving voor kmo's een groot probleem.

¹⁴ Europese Commissie, Annual Report on European SMEs 2017/2018 – SMEs growing beyond borders.

¹⁵ [EU-28 Small Business Act factsheet](#)

¹⁶ Ecorys, "Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services", 2017.

Bron: Eurochambres 2019 Business Survey.

De Europese kmo's ervaren de wetgeving als complex en omslachtig, met name als gevolg van de verschillende procedures in de lidstaten. Door deze belemmeringen worden velen afgeschrikt om grensoverschrijdende activiteiten te ontplooiën en schaalvergroting na te streven. Doen zij dat toch, dan gebruiken zij vaak grote platforms als intermediairs, wat leidt tot ongelijke onderhandelingsposities.

Het aanpakken van deze belemmeringen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de EU en de lidstaten. Een groot deel van de last vloeit voort uit de nationale wetgeving en het is belangrijk om de impact van overregulering op kmo's te onderzoeken¹⁷. De lidstaten moeten samen met de Commissie het "denk eerst klein"-beginsel¹⁸, het eenmaligheidsbeginsel¹⁹ en het "digitaal als de norm"-beginsel²⁰ nauwgezet blijven toepassen.

De Commissie wil van haar kant de lasten voor kmo's verminderen en hun in de hele cyclus van betere regelgeving een luider stem geven. In het kader van het programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (Refit) screent de Commissie systematisch de **bestaande EU-wetgeving** om de lasten te verminderen en de wetgeving te vereenvoudigen. De Commissie zal systematischer gebruikmaken van geschiktheidscontroles om na te gaan hoe de doelstellingen in het voordeel van kmo's tegen de laagste kosten kunnen worden gedigitaliseerd, vereenvoudigd en verwezenlijkt. Bovendien zal het nieuwe "Fit for Future"-platform²¹ de bestaande EU-wetgeving screenen om de mogelijkheden voor vereenvoudiging en administratieve lastenvermindering in kaart te brengen.

Voor **nieuwe wetgeving** zal het Refit-programma worden aangevuld en versterkt door de invoering van het "one-in, one out"-beginsel (OI-OO). Doel is ervoor te zorgen dat de EU-wetgeving voordelen oplevert zonder onnodige lasten aan burgers en ondernemingen op te leggen. De kmo-test maakt reeds deel uit van de regelmatige beoordeling en blijft van toepassing op alle relevante voorstellen van de Commissie.

Met name kmo's worden getroffen door de kosten die de wetgeving met zich meebrengt, gezien hun beperkte personele en financiële middelen. Om ervoor te zorgen dat nieuwe wetgeving kmo-

¹⁷ De EU-wetgeving kan ruimte voor flexibiliteit laten met betrekking tot het niveau van harmonisatie en/of de praktijk van de lidstaten (zie COM(2020)93 final van 10.3.2020).

¹⁸ Met het "denk eerst klein"-beginsel wordt eraan herinnerd dat zowel op EU- als op nationaal niveau bij beleidsvorming rekening moet worden gehouden met de belangen van kmo's.

¹⁹ In het kader van het eenmaligheidsbeginsel verstrekken burgers en ondernemingen allerhande gegevens slechts eenmaal aan een openbaar bestuur.

²⁰ Met het "digitaal als de norm"-beginsel wordt beoogd de administratieve lasten te verminderen door de digitale levering van diensten de standaardkeuze van overheidsdiensten te maken.

²¹ Een nieuwe, nog op te richten groep op hoog niveau ter vervanging van het Refit-platform.

vriendelijk is, zal **de kmo-gezant van de EU**²² in samenwerking met belanghebbenden uit kmo's EU-initiatieven filteren en aan de Commissie aangeven welke initiatieven vanuit kmo-perspectief bijzondere aandacht verdienen. In dit verband zal de kmo-gezant van de EU ook de nationale expertise van het netwerk van kmo-gezanten inroepen. De ambitie is dat alle toekomstige wetgeving op Europees en nationaal niveau met de eindgebruiker voor ogen wordt opgesteld, door mogelijke belemmeringen in kaart te brengen en al in een vroeg stadium in het proces te verminderen, bijvoorbeeld door het gebruik van digitale instrumenten. De kmo-gezant van de EU zal ook een specifieke rol spelen in het nieuwe "Fit for Future"-platform. Hij of zij zal het kmo-perspectief inbrengen door te wijzen op bestaande wetgeving die bijzonder lastig is voor kmo's. De kmo-gezant van de EU zal de Commissie gebruikersvriendelijke oplossingen voorstellen waarmee met het oog op de naleving van de wetgeving rekening kan worden gehouden.

Het waarborgen van de naleving van de regels van de eengemaakte markt is van bijzonder belang voor kmo's, aangezien zij vaak onevenredig zwaar worden getroffen door grensoverschrijdende beperkingen. Het actieplan voor handhaving bevat een lijst van initiatieven die erop gericht zijn deze kwesties aan te pakken, onder meer via de taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt, waaraan de kmo-gezant van de EU en het netwerk van nationale kmo-gezanten een bijdrage leveren. De Commissie zal toezicht houden op – en samenwerken met – de lidstaten en zal niet aarzelen om zo nodig krachtige handhavingsmaatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de eengemaakte markt ten goede komt aan kmo's. Kmo's krijgen naar verhouding af te rekenen met hogere fiscale nalevingskosten dan grotere ondernemingen²³ en het gebrek aan fiscale harmonisatie blijft een van de belangrijkste belemmeringen voor bedrijven wanneer zij grensoverschrijdend actief zijn.

Bovendien zorgt een strikte handhaving van de mededingingsregels van de EU ervoor dat alle ondernemingen die actief zijn op de eengemaakte markt, met name kmo's, op grond van hun verdiensten kunnen concurreren en innoveren, waardoor misbruik van marktmacht en de concentratie van de rijkdom door een klein aantal grote ondernemingen worden voorkomen.

De belemmeringen wegnemen door middel van partnerschappen en beleidsexperimenten

Een groot probleem in Europa is het relatief gebrek aan succesvolle scale-ups. In de Verenigde Staten zijn er drie keer meer scale-ups dan in Europa²⁴. Europese start-ups en scale-ups krijgen te maken met verschillende uitdagingen "op het terrein" bij het aantrekken en vasthouden van talent, het veiligstellen van marktkansen en het verhogen van de inkomsten. Veel lidstaten hebben deze uitdagingen met succes aangepakt en er bestaan reeds veel goede praktijken. De verspreiding hiervan over heel de EU zou een belangrijke impuls geven aan de ontwikkeling van start-ups en aan de groei van kmo's.

In het licht daarvan zal de Commissie, in nauwe samenwerking met de lidstaten en de belanghebbenden, zoals het EIC Forum, de beste praktijken bevorderen en een nieuw politiek initiatief lanceren, de **EU Start-up Nations Standard**, een norm voor de nationale stimulering van start-ups in de EU, om de lidstaten ertoe aan te sporen dergelijke praktijken op lokaal, regionaal en nationaal niveau ten uitvoer te leggen. De ambitie is om van Europa **het aantrekkelijkste continent voor start-ups en scale-ups te maken**. Het initiatief zal erop gericht zijn het gemakkelijker te maken om over de grenzen heen te starten en uit te breiden, de uitvoering van de regels inzake de aanvraagprocedures voor visa en verblijfsvergunningen voor talent uit derde landen te stroomlijnen, de toekenning van aandelenopties voor werknemers aantrekkelijker te maken, het uitbouwen van ondernemingen en de overdracht van technologie vanuit universiteiten te stimuleren, de toegang tot financiering voor scale-ups te verbeteren en grensoverschrijdende digitale instrumenten en platforms

²² De kmo-gezant van de EU zorgt voor de verbinding tussen de kmo-beleidsvorming op EU-niveau en de nationale kmo-gezanten/instaties die verantwoordelijk zijn voor het kmo-beleid en zit het netwerk van nationale kmo-gezanten voor.

²³ Europese Commissie, Study on Tax Compliance Costs for SMEs, 2018.

²⁴ Mind the Bridge, Tech Scale-up Europe – 2019 Report.

te bevorderen. Ter aanvulling hierop zal de Commissie een raadpleging organiseren ter beoordeling van de behoefte aan aanvullende maatregelen op het gebied van het vennootschapsrecht om grensoverschrijdende uitbreiding en schaalvergroting door kmo's te vergemakkelijken.

Sommige zeer innovatieve oplossingen worden uiteindelijk niet verwezenlijkt door de regelgeving, die soms achterhaald is of slecht aangepast is aan snel evoluerende technologieën. Eén manier om dit aan te pakken is middels zogenoemde “**regulatory sandboxes**”. Hierdoor kunnen innovatieve oplossingen waarop nog niet is geanticipeerd in regelgeving of richtsnoeren in de praktijk worden getest onder het toezicht van toezichthouders en regelgevende instanties, mits de juiste voorwaarden zijn vervuld, bijvoorbeeld om gelijke behandeling te waarborgen. Regulatory sandboxes bieden regelgevende instanties en toezichthouders actuele informatie over en ervaringen met nieuwe technologie, en maken beleidsexperimenten mogelijk. Sommige lidstaten hebben reeds geëxperimenteerd met dergelijke sandboxes voor innovatieve financiële diensten.

De dienstenrichtlijn is een belangrijk instrument tegen marktbelemmeringen. **Partnerschappen tussen grensregio's** die tot doel hebben de samenwerking tussen regionale overheden te versterken, kunnen kmo's helpen om marktbelemmeringen in de dienstverlening weg te nemen. Een oproep moet tegen eind 2020 drie pilotgebieden opleveren waarin partnerregio's de regels en procedures voor het grensoverschrijdend verlenen van diensten gezamenlijk verbeteren, op elkaar afstemmen of coördineren, bijvoorbeeld inzake de detachering van werknemers en het gebruik van digitale instrumenten.

De Commissie zal deze inspanningen aanvullen door de lidstaten ertoe aan te moedigen de **enkele digitale toegangspoort**²⁵ (Single Digital Gateway) op een kmo-vriendelijke manier ten uitvoer te leggen. De lidstaten moeten ernaar streven kmo's gemakkelijk online-toegang te bieden tot informatie, procedures en ondersteunende diensten met betrekking tot al hun vragen in verband met het grensoverschrijdend zakendoen, met inbegrip van advies over overheidsopdrachten en financieringsbronnen. De lidstaten moeten hun diensten samenbrengen in een **éénloketsysteem** om kmo's een gecoördineerd antwoord te bieden op al deze vragen.

Tot wel 71 % van de kmo's die het bestaande systeem van wederzijdse erkenning voor niet-geharmoniseerde goederen²⁶ uitprobeerden, werd markttoegang geweigerd²⁷. Na overleg met de deskundigengroep van de lidstaten inzake wederzijdse erkenning zal de Commissie werken aan de bevordering van “**allianties voor wederzijdse erkenning**” tussen de lidstaten in sectoren als voedingssupplementen en sieraden.

In het diverse industriële landschap zijn de **ruimtevaart- en defensiesectoren** van cruciaal belang voor de strategische en technologische soevereiniteit van de EU en bieden zij grote mogelijkheden voor Europese kmo's. De toeleveringsketens van de defensiesector zijn echter hoofdzakelijk op nationale basis uitgebouwd. De Commissie zal dus de grensoverschrijdende samenwerking en de toetreding van nieuwe spelers stimuleren door het potentieel van het Europees Defensiefonds te maximaliseren. Dit omvat met name specifiek op kmo's gerichte oproepen tot het indienen van voorstellen, het specifieke bonus- en toekenningscriterium voor kmo's, en het verbinden van kmo's met de ruimere defensiegemeenschap. Het fonds zal helpen de defensietoeleveringsketens open te stellen, door de grote systeemintegratoren in de hele Unie te verbinden met het gehele ecosysteem van defensie-kmo's. De Commissie zal ook de sterke punten in kaart brengen van de relevante organisaties voor onderzoek en technologie (RTO's) en universiteiten die innovatieve start-ups en kmo's in de sector kunnen ondersteunen.

²⁵ Bij Verordening (EU) 2018/1724 is één digitale toegangspoort opgericht voor het verstrekken van informatie, procedures, hulp en probleemoplossende diensten voor gebruikers in eigen land en over de grenzen heen.

²⁶ Goederen die niet door EU-wetgeving zijn geharmoniseerd, zoals textiel, schoeisel, kinderverzorgingsartikelen, sieraden, tafelgerei of meubilair.

²⁷ COM(2020)93 final van 10.3.2020.

De Commissie streeft ook naar een toename van het aantal succesvolle start-ups en scale-ups in de **ruimtevaartsector** die de ruimtevaarttechnologieën van de EU commercialiseren. Via het ruimtevaartprogramma van de EU zal zij zich inzetten voor de ontwikkeling van een nieuw Europees ruimte-ecosysteem om het ondernemerschap te bevorderen. Het nieuwe initiatief voor ruimtevaartondernemerschap Cassini zal diensten samenbrengen zoals versnelling, bedrijfsincubatie, aanloopfinanciering en precommerciële aankopen.

Overheidsopdrachten bieden ook onbenutte mogelijkheden binnen de eengemaakte markt voor kmo's, met inbegrip van start-ups, die het moeilijk vinden om met succes te concurreren bij openbare aanbestedingen. Er zijn twee soorten uitdagingen. Enerzijds is de publieke sector relatief risicomijdend en ontbreekt het vaak aan de vaardigheden die nodig zijn om innovatie aan te kopen. Anderzijds vinden tal van ondernemers, en met name kmo's, openbare aanbestedingen ingewikkeld of voor hen ongeschikt.

Om dit aan te pakken, roept de Commissie de lidstaten en hun aanbestedende diensten op gebruik te maken van **de flexibiliteit die het nieuwe kader voor overheidsopdrachten van de EU biedt**. Dit houdt in dat grotere opdrachten in kleinere delen worden opgesplitst, dat strategische aanbestedingen (met name aanbestedingen voor innovatie) worden uitgebreid, dat intellectuele-eigendomsrechten in voorkomend geval bij kmo's worden gelaten zodat zij deze kunnen commercialiseren, en dat de digitalisering van hun aanbestedingsprocedures wordt voltooid. De Commissie zal de lidstaten ook aanmoedigen gebruik te maken van digitale platforms om innovatieve oplossingen van kmo's en start-ups en hun grensoverschrijdende toegang tot overheidsopdrachten te bevorderen. De Commissie zal ook het **“Big Buyers and Networks”-initiatief** lanceren om gezamenlijke aankopen van innovatie en duurzame producten te vergemakkelijken, het matchen van kopers en leveranciers van innovatie stimuleren en door middel van nationale benchmarking de voortgang monitoren. Voorts zal zij een label lanceren voor overheidsinkopers die zich aan **“kmo-vriendelijke”** aanbestedingspraktijken houden en met haar internationale handelspartners samenwerken om de toepassing van haar aanbestedingsnormen, bijvoorbeeld inzake e-factoring, te verspreiden. Kmo's die innovatieve groene producten en diensten aanbieden, kunnen worden ondersteund door een breder aanbod aan groene overheidsopdrachten²⁸.

Het is vaak gunstiger om een bestaande onderneming te kopen dan een onderneming op te starten. Geschat wordt dat elk jaar ongeveer 450 000 kmo's van eigenaar veranderen, met gevolgen voor meer dan twee miljoen werknemers. In een derde van de gevallen is de overdracht echter niet succesvol, waardoor Europa naar schatting jaarlijks zo'n 150 000 ondernemingen en 600 000 banen verliest²⁹. Vaak ontbreekt het aan vroege voorbereidingen, problemen bij het vinden van een opvolger en ongunstige fiscale en regelgevende maatregelen.

De Commissie zal haar werkzaamheden ter vergemakkelijking van **bedrijfsoverdrachten** voortzetten en de lidstaten ondersteunen bij hun inspanningen om een overdrachtvriendelijk ondernemingsklimaat te creëren³⁰. De onlangs aangenomen richtlijn betreffende preventieve herstructureringsstelsels en een tweede kans³¹ richtte zich op vele problemen van ondernemingen in nood en de Commissie zal nu alle lidstaten ondersteunen bij de omzetting van de richtlijn in hun nationale wetgeving, zodat ondernemingen in financiële moeilijkheden toegang hebben tot adequate ondersteunende diensten om hen te helpen een faillissement te vermijden.

Eerlijkheid in B2B-relaties verbeteren

²⁸ COM(2020)98 final van 11.3.2020.

²⁹ Extrapolatie op basis van het verslag “Business Dynamics: Start-ups, Business Transfer and Bankruptcy”, 2011, blz. 10. Online te raadplegen via: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>

³⁰ Richtlijn (EU) 2019/2121 van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen.

³¹ Richtlijn (EU) 2019/1023 van 20 juni 2019.

Kmo's spelen een essentiële rol in een steeds fijnmaziger netwerk van ondernemingen, start-ups en kmo's, die in verschillende sectoren en waardeketens samenwerken om de producten en diensten van de toekomst te creëren. Het is belangrijk dat kmo's en start-ups worden opgenomen in de strategische waardeketens van de EU en dat aan hun specifieke behoeften tegemoet wordt gekomen om hen op de eengemaakte markt en wereldwijd te helpen bij samenwerking en schaalvergroting.

Door een grotere concentratie en verticale integratie in de toeleveringsketens zijn de belangrijkste afnemers van kmo's vaak veel grotere organisaties. Dit leidt tot asymmetrische onderhandelingsposities en vergroot het risico dat kleine ondernemingen worden onderworpen aan oneerlijke handelspraktijken en -voorwaarden³², zoals **late betalingen** en toegang tot data.

Terwijl de richtlijn betalingsachterstand de vertraging bij transacties tussen ondernemingen en bij transacties tussen ondernemingen en platforms heeft verminderd, wordt slechts 40 % van de ondernemingen in de EU op tijd betaald³³. Bovendien zijn betalingsachterstanden verantwoordelijk voor één op vier kmo-faillissementen in de EU. Er moet een beslissende verschuiving plaatsvinden naar een nieuwe bedrijfscultuur waarin prompte betaling de norm is. Daartoe zal de Commissie de uitvoering van de richtlijn betalingsachterstand ondersteunen door deze te voorzien van krachtige monitoring- en handhavinginstrumenten. Deze kunnen bestaan uit een virtueel waarnemingscentrum voor het monitoren van betalingsvertragingen, het toelichten van oneerlijke betalingspraktijken en het onderzoeken van de haalbaarheid van alternatieve afwikkelings-/bemiddelingsmechanismen voor kmo's voor een snelle oplossing van betalingsgeschillen bij handelstransacties.

De voordelen van wereldmarkten benutten

Wereldmarkten zijn een belangrijke bron van groei voor kmo's. Er zijn echter slechts 600 000 kmo's met ongeveer 6 miljoen werknemers die buiten de EU goederen uitvoeren. In multilaterale en bilaterale dialogen zal de Commissie trachten in derde landen een kmo-vriendelijk klimaat te bevorderen door de uitwisseling van goede praktijken met handelspartners. Zij zal ook **een nieuw informatieportaal** lanceren om het bewustzijn van kmo's over het handelsbeleid te vergroten en gedetailleerde informatie te verstrekken over douaneprocedures en -formaliteiten voor de uitvoer naar derde landen.

Kmo's profiteren meer van een op regels gebaseerde liberalisering van de handel dan grote ondernemingen, die over meer middelen beschikken om handelsbelemmeringen te overstijgen. Om de toegang van kmo's tot de internationale markten te vereenvoudigen, onderhandelt de Commissie voortdurend over nieuwe handels- en investeringsovereenkomsten en vecht zij handelsbelemmeringen aan die kmo's onevenredig hard treffen. De Commissie zal in al haar handelsovereenkomsten specifieke hoofdstukken over kmo's blijven opnemen, samen met specifieke maatregelen om kmo's in staat te stellen de voordelen daarvan te benutten, zoals het verbinden van kmo's via internationale industrieclusters, het EEN, het EU-centrum voor kmo's³⁴ en acties die Europese kmo's ondersteunen om deel te kunnen nemen aan openbare aanbestedingen buiten de EU.

De EU-delegaties in landen waarmee de EU een vrijhandelsovereenkomst heeft gesloten, zullen steun verlenen door oplossingen te zoeken voor praktische problemen van kmo's die verband houden met de uitvoering van de vrijhandelsovereenkomsten.

Wanneer ondernemingen uit de EU, met inbegrip van kmo's, schade ondervinden van invoer met dumping of subsidiëring staat de EU middels handelsbeschermingsinstrumenten pal tegen oneerlijke

³² Europese Commissie, A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour, 2018.

³³ Europese Commissie, A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour, 2018.

³⁴ Het EU-centrum voor kmo's in Beijing biedt eerstelijnsbijstand aan Europese kmo's die actief willen worden op de Chinese markt. Website: www.eusmecentre.org.cn

handelspraktijken. De Commissie breidt haar specifieke steun aan kmo's uit om hun toegang tot handelsbeschermingsinstrumenten en de samenwerking met de Commissie tijdens onderzoeken te vergemakkelijken³⁵.

De nieuw gecreëerde functie van hoofdfunctionaris voor handhaving in handelszaken (Chief Trade Enforcement Officer) zal onder meer toezicht houden op de naleving van onze handelsovereenkomsten en de naleving ervan verbeteren. Dit zal de werkzaamheden ter eliminatie van belemmeringen voor het handelsverkeer die met name van invloed zijn op kmo's verder verbeteren. Voorts zal de EU actief deelnemen aan een specifieke economische toenadering en diplomatie voor kmo's om hun toegang tot de markten van derde landen te ondersteunen. De mogelijkheden voor Europese ondernemers zullen worden uitgebreid via het programma "Erasmus voor jonge ondernemers wereldwijd" (Erasmus for Young Entrepreneurs Global scheme) om op de markten van derde landen nieuwe ervaringen op te doen.

³⁵ Verordening (EU) 2018/825 van 30 mei 2018.

BELANGRIJKSTE MAATREGELEN

- De kmo-gezant van de EU en het netwerk van nationale kmo-gezanten zullen bijdragen aan de werkzaamheden van de taskforce van de Commissie voor de handhaving van de eengemaakte markt, die moet worden opgezet in, het kader van het actieplan voor handhaving, om onder meer de **overregulering** tijdens het omzettingsproces aan te pakken, teneinde de regeldruk voor kmo's tot een minimum te beperken.
- De Commissie zal de lidstaten aanmoedigen om de enkele digitale toegangspoort op een kmo-vriendelijke manier ten uitvoer te leggen. De lidstaten moeten hun diensten koppelen aan een **éénloketsysteem**.
- De kmo-gezant van de EU zal EU-initiatieven **filteren** en aan de Commissie aangeven welke initiatieven vanuit kmo-perspectief bijzondere aandacht verdienen en een specifieke rol hebben in het nieuwe "Fit for Future"-platform.
- De Commissie zal de lidstaten warm maken voor een **EU Start-up Nations Standard** om beste praktijken uit te wisselen en toe te passen teneinde de groei van hoogtechnologische kmo's en start-ups te versnellen.
- De Commissie roept de lidstaten en hun aanbestedende diensten op gebruik te maken van de flexibiliteit die door het nieuwe **kader voor overheidsopdrachten** van de EU wordt geboden om de kansen voor kmo's, onder meer via het gebruik van digitale instrumenten en platforms ter bevordering van grensoverschrijdende aanbestedingen, te vergroten. De Commissie **zal de aanbestedende diensten richtsnoeren en steun bieden**.
- De Commissie zal de lidstaten aanmoedigen om voorstellen voor **regulatory sandboxes** te ontwikkelen door een proefproject op te zetten.
- De Commissie zal een oproep doen tot het opzetten van **pionierspartnerschappen tussen grensregio's** om de samenwerking bij de handhaving van de eengemaakte markt en het wegnemen van administratieve belemmeringen te versterken.
- De Commissie zal de lidstaten ondersteunen bij de handhaving van de **richtlijn betalingsachterstand** door monitoringinstrumenten en betere handhavingsinstrumenten te ontwikkelen en de haalbaarheid van alternatieve afwikkelings-/bemiddelingsmechanismen voor kmo's te onderzoeken.
- De Commissie zal de grensoverschrijdende samenwerking met en tussen kmo's in het kader van het **Europees Defensiefonds** vergemakkelijken en de **sterke punten** in het onderzoeks- en innovatie-ecosysteem **in kaart brengen**.
- De Commissie zal een **initiatief voor ondernemerschap in de ruimte (CASSINI)** lanceren.
- De Commissie zal de lidstaten ondersteunen bij de omzetting van de onlangs aangenomen richtlijn betreffende **preventieve herstructureringsstelsels en een tweede kans**, door hen te helpen bij het opzetten van mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing voor ondernemingen die in financiële moeilijkheden verkeren, teneinde een faillissement te vermijden.
- De Commissie zal samen met de lidstaten mogelijke maatregelen onderzoeken om een ondersteunende omgeving voor de **overdracht van kmo's** tot stand te brengen.
- De Commissie zal de **toegang van kmo's tot de markten van derde landen blijven verbeteren**, onder meer via specifieke kmo-hoofdstukken, dialogen om goede praktijken uit te wisselen met handelspartners en een nieuw informatieportaal. De Commissie zal de toegang van kmo's tot handelsbeschermingsinstrumenten vergemakkelijken.
- De EU-delegaties zullen ondersteuning bieden door vragen van kmo's in verband met de vrijhandelsovereenkomsten te beantwoorden.
- De Commissie zal het programma "**Erasmus voor jonge ondernemers wereldwijd**" uitbreiden.

4. De toegang tot financiering verbeteren

Toegang tot financiering is voor kmo's van essentieel belang om de investeringsbehoeften voor de transitie te financieren. In alle ontwikkelingsfasen hebben kleine ondernemingen echter meer moeite om financiering te verkrijgen dan grote ondernemingen. In het geval van jonge ondernemers en start-ups kan dit om vele redenen het geval zijn: zij hebben geen aantoonbare financiële staat van dienst, zij kampen met een gebrek aan zakelijke waarborgen of investeerders, of ze beschikken over onvoldoende informatie om hun kredietrisico te bepalen of de waarde van hun immateriële activa te schatten. Om de toegang tot financiering te verbeteren, is een aanpak nodig die een gunstig regelgevingsklimaat combineert met voldoende en op elkaar afgestemde EU- en nationale financiering en toegang tot netwerken van ondernemingen en investeerders.

Ondanks aanzienlijke steunprogramma's op EU- en nationaal niveau³⁶ kijken kmo's in Europa aan tegen een financieringstekort van 20-35 miljard EUR en blijft de toegang tot financiering in sommige lidstaten een van de belangrijkste problemen waarmee zij te maken hebben³⁷. In 2019 slaagde 18 % van de kmo's in de EU er niet in de volledige banklening die zij hadden gepland, te ontvangen. Hierdoor worden kmo's benadeeld, aangezien bancaire financiering goed is voor ongeveer 90 % van hun financieringsbehoeften. De EU-regelgeving voor banken moet de basis leggen voor een stabiel bankstelsel dat alle ondernemingen voldoende financiële middelen biedt. Het EU-bankenpakket handhaafde de kmo-ondersteunende factor en breidde deze uit naar alle leningen aan kmo's. De Commissie zal ervoor zorgen dat alle toekomstige wetgeving inzake de financiële markten rekening houdt met de belangen van de Europese kmo's en hun ononderbroken toegang tot een brede waaier aan financieringsmogelijkheden ondersteunt.

Financieringsbronnen diversifiëren en kmo's klaarmaken voor investeringen

De **financieringsbronnen moeten worden gediversifieerd**. Het in Europese ondernemingen geïnvesteerde risicokapitaal is in 2018 met 13 % gestegen tot 8 miljard EUR en het percentage van uit aandelenuitgifte verkregen kapitaal van buiten Europa is in 2018 gestegen van 7 % tot 20 %³⁸. Slechts 10 % van de ondernemingen in Europa heeft echter gebruik gemaakt van financiering via de kapitaalmarkt, tegenover meer dan 25 % in de VS. De Europese durfkapitaalinvesteringen bedragen ongeveer een achtste van die in de VS en zijn derhalve niet groot genoeg om de groei van de Europese ondernemingen te financieren³⁹.

Innovatieve, snel groeiende kmo's en start-ups met belangrijke kapitaalbehoeften trekken vaak naar het buitenland om risicokapitaal te vinden⁴⁰. Dit is niet alleen een risico voor de technologische soevereiniteit, de groei en de werkgelegenheid in Europa, maar heeft ook een domino-effect op Europa's bredere kmo-sector.

Bovendien kunnen Europese investeerders terughoudend zijn om te investeren in start-ups als gevolg van problemen bij de beoordeling van het marktpotentieel en/of het feit dat de nieuwe technologische dienst of het nieuwe technologische product van een kmo op intellectuele eigendom is gebaseerd. Dit maakt het moeilijker om de waardering van de start-up zelf te beoordelen. "**Tech due diligence**"-diensten kunnen hierbij helpen. Zij zijn succesvol geweest in andere regio's, maar zijn nog niet onmiddellijk beschikbaar in Europa. Zij komen uiteindelijk ten goede aan alle betrokken partijen: de kmo's, de potentiële investeerders en het bredere innovatie-ecosysteem. Een EU-proefproject zou het mogelijk maken om de waardering van hoogtechnologische start-ups en andere technologische kmo's

³⁶ Financieringstekort voor schulden per jaar in de periode 2014-2018, zie COM(2018)320 final van 7.6.2018.

³⁷ Europese Commissie en Europese Centrale Bank, Survey on the Access to Finance of Enterprises, 29 november 2019.

³⁸ Invest Europe, 2019.

³⁹ Afme, Capital Markets Union Key Performance Indicators, 16 oktober 2019.

⁴⁰ Europese Commissie en Europese Investeringsbank, Financing the Deep Tech Revolution, 22 maart 2018.

die zich in een later stadium van hun ontwikkeling bevinden nauwkeuriger te bepalen op basis van hun technologie- en IE-portefeuille⁴¹.

Er zijn meer particuliere investeringen nodig in Europa. De Commissie zal nieuwe manieren van risicodeling met de particuliere sector ontwikkelen, zoals het Escalar-initiatief om de omvang van durfkapitaalfondsen te vergroten, haar investeringsinspanningen opvoeren en werken aan een vernieuwd actieplan voor de kapitaalmarktunie. De kapitaalmarktunie moet de financieringsbronnen voor ondernemingen in alle stadia van hun ontwikkeling diversifiëren.

De basis leggen voor een fonds voor beursintroductions van kmo's

Kmo's in Europa vinden beperkte mogelijkheden voor groeifinanciering, zoals een notering op de kapitaalmarkten via een beursintroductie (IPO). Kapitaalmarkten zijn een belangrijke bron van financiering voor kmo's die tot midcaps en uiteindelijk grote ondernemingen uitgroeien. Het aantal kmo-IPO's is in de nasleep van de financiële crisis echter sterk afgenomen en is sindsdien niet meer hersteld. In 2019 daalde de waarde van Europese IPO's en hun aantal met respectievelijk 40 % en 47 % ten opzichte van 2018⁴². Veel institutionele beleggers houden zich onvoldoende bezig met de financiering van kmo's.

Om dit aan te pakken, zou overheidsfinanciering kunnen fungeren als anker om meer particuliere investeringen in snel groeiende, innovatieve kmo's aan te trekken in de fase van de beursintroductie. Een **fonds voor beursintroductions van kmo's** zou kmo's ondersteunen doorheen het hele beursintroductieproces en erna. Het zal voortbouwen op de analyse van de markt voor beursintroductions in de EU en tests met investeerders en belanghebbenden.

Een bevorderlijker en inclusiever klimaat voor toegang tot financiering tot stand brengen

In de afgelopen jaren heeft er een aanzienlijke daling van het onderzoek naar investeringen in kmo's plaatsgevonden. Bij de herziening van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten die de Commissie in 2020 zal uitvoeren, zal worden nagegaan hoe onderzoek dat zich op kmo's toespitst, kan worden gestimuleerd.

Fintech-innovatie op basis van “distributed ledger”-technologie (**blockchain**) kan voor kmo's nieuwe routes openen om rechtstreeks samen te werken met investeerders, via betrouwbare intermediairs of op gedecentraliseerde wijze. Deze kan kmo's in staat stellen cryptoactiva en digitale tokens te verstrekken, bijvoorbeeld in de vorm van obligaties. Deze zijn aantrekkelijk voor investeerders omdat zij onmiddellijk kunnen worden verhandeld. Dit is een manier om kmo's snellere, efficiëntere en kosteneffectievere financiering te bieden. De Commissie zal het gebruik van cryptoactiva en digitale tokens door kmo's, investeerders en intermediairs vergemakkelijken, in overeenstemming met de komende EU-strategie voor digitale financiering.

De regels inzake **staatssteun** hebben aanzienlijke nationale steun voor kmo's en risicokapitaal mogelijk gemaakt⁴³. De Commissie stroomlijnt en herzielt de desbetreffende EU-regels inzake staatssteun tegen eind 2021 om ervoor te zorgen dat zij nog steeds geschikt zijn voor het beoogde doel. Bij de evaluatie zal de Commissie ervoor trachten te zorgen dat de regels de deelname van kmo's aan belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang (IPCEI) aanmoedigen.

Bovendien vermindert het gebrek aan diversiteit onder de ontvangers van investeringen het reservoir van talent en de innovatie. Vrouwen hebben een derde van de ondernemingen in Europa opgericht,

⁴¹ <https://www.innoradar.eu>

⁴² <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>

⁴³ De uitgaven voor 2018 bedroegen 216 miljoen EUR voor de doelstelling “risicokapitaal” en 501 miljoen EUR voor de doelstelling “kmo's”.

maar hun bedrijven zijn ondervertegenwoordigd op het gebied van het aantrekken van risicokapitaal. In 2019 ging meer dan 92 % van het door Europese technologiebedrijven opgehaalde durfkapitaal naar starterteams die enkel uit mannen bestonden⁴⁴. InvestEU – het toekomstige investeringsfonds van de EU – zou investeringen in en met vrouwen kunnen helpen stimuleren en gerichte steun kunnen bieden om de pijplijn van door vrouwen geleide, investeringswaardige ondernemingen en fondsen uit te breiden **in het kader van een genderbewust financieringsinitiatief**. Bovendien zal het aantal door vrouwen geleide kmo's die profiteren van de volwaardige Europese Innovatieraad worden verdrievoudigd.

EU-, nationale en particuliere financiering voor kmo's mobiliseren via InvestEU

In de periode 2014-2018 hebben de financiële instrumenten van de EU bijgedragen tot het mobiliseren van 100 miljard EUR aan financiering, met name voor kmo's, in de vorm van schuld- en aandelenfinanciering. Het EU-investeringsplan zal naar verwachting meer dan 1 miljoen kmo's ondersteunen. Er moet echter worden gezorgd voor voortzetting van de steun van de EU en de lidstaten om het financieringsstekort van kmo's te verkleinen.

In het kader van het kmo-onderdeel van InvestEU zal de Commissie voortbouwen op de positieve ervaringen met de bestaande kmo-garantieregelingen van de EU⁴⁵. Zij zal een enkele geïntegreerde garantiefaciliteit creëren voor kmo's die worden geacht erg risicovol te zijn of over onvoldoende waarborgen te beschikken, met inbegrip van innovatieve kmo's, kmo's uit de culturele en creatieve sectoren, kmo's die de transitie van hulpbronnen- en energie-intensieve modellen naar duurzamere alternatieven maken en kmo's die digitale bedrijfspraktijken toepassen. In het kader van het kmo-onderdeel van InvestEU zal steun worden geboden aan aandelenfinanciering voor kmo's en kleine midcaps die actief zijn op gebieden die van bijzonder belang zijn voor het beleid van de EU, zoals ruimtevaart en defensie, duurzaamheid, digitalisering, innovatie, **genderbewuste financiering**, deep tech en **groene technologie**. De financiering van de EU, de lidstaten en de particuliere sector zal bijvoorbeeld worden gebundeld om de toegang tot aandelenfinanciering te verbeteren voor innovatieve kmo's en start-ups die oplossingen op basis van groene technologie ontwikkelen en toepassen. InvestEU zal financiering mogelijk maken in alle ontwikkelingsfasen, van start-up tot scale-up, en tijdens de beursintroductie. Dit zal bijdragen aan het aantrekken van particuliere financiering door investeerders zoals business angels, family offices, risicokapitaalfondsen, pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

De Commissie zal nauw samenwerken met de lidstaten om de financiering te bundelen en geografische onevenwichtigheden in de investeringen en de toegang tot financiering aan te pakken, met name via het initiatief voor digitale innovatie en schaalvergroting⁴⁶. Daarnaast zal het onderdeel sociale investeringen en vaardigheden van InvestEU de toegang tot microfinanciering, financiering voor sociale ondernemingen, sociale en impactinvesteringen en vaardigheden verbeteren.

BELANGRIJKSTE MAATREGELEN

- De Commissie zal **beursintroducties van kmo's ondersteunen** met investeringen via een nieuw publiek-privaat fonds, dat vanaf 2021 als onderdeel van het InvestEU-programma moet worden ontwikkeld in het kader van de kapitaalmarktunie.

⁴⁴ Atomico, The State of European Tech, 2019. Grafiek "Capital raised by founding team gender": <https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>

⁴⁵ Beschikbaar in het kader van Cosme, Horizon 2020, het programma Creatief Europa en de fondsen voor het cohesiebeleid van de EU.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>

- De Commissie zal in primeur een risicobeloningsmechanisme invoeren om de omvang van durfkapitaalfondsen te vergroten en via het **Escalar-initiatief** particuliere investeringen aantrekken om op te schalen.
- De Commissie zal **een genderbewust financieringsinitiatief** lanceren om de financiering van door vrouwen geleide ondernemingen en fondsen te stimuleren en vrouwelijk leiderschap te versterken.
- De Commissie zal een **initiatief voor investeringen in groene technologie** lanceren om financiering van de EU, de lidstaten en de particuliere sector te bundelen om de toegang tot aandelenfinanciering te verbeteren voor innovatieve kmo's en start-ups die oplossingen op basis van groene technologie ontwikkelen en toepassen.
- De Commissie zal **een op blockchain gebaseerd initiatief** lanceren om de uitgifte van en de handel in kmo-obligaties in heel Europa mogelijk te maken, met gebruikmaking van de Europese infrastructuur voor blockchainediensten.
- De Commissie zal in het kader van een EU-proefproject **“tech due diligence”-diensten** medefinancieren om preciezere waarderingen van hoogtechnologische start-ups mogelijk te maken en hun investeringsbereidheid voor te bereiden.
- De Commissie zal **de bestaande staatssteunregels** voor combinaties van nationale middelen met middelen uit InvestEU en Horizon 2020 verder **vereenvoudigen**. Dit zal het voor kmo's gemakkelijker maken om te profiteren van de gebundelde middelen om hen te helpen bij de dubbele transitie. Voorts zal de Commissie in het kader van haar lopende herziening van de staatssteunregels **de staatssteunregels voor risicofinanciering en de mededeling over belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang herzien** om de betrokkenheid van kmo's verder te ondersteunen, het aantrekken van particuliere investeringen te waarborgen en tegelijkertijd verstoringen van het gelijke speelveld te voorkomen.

5. Bestuur: een resultaatgericht partnerschap tussen de EU en de lidstaten

De kmo-strategie moet zowel op het niveau van de EU als op dat van de lidstaten worden gebaseerd op verbintenissen en acties. Aangezien veel kmo's diep geworteld zijn in regionale en lokale ecosystemen waar zij voor banen, opleiding, belastinginkomsten en maatschappelijk welzijn zorgen, moeten deze verbintenissen ook betrekking hebben op regionale overheden. De uitvoering van de strategie zal worden geschraagd door een sterk partnerschap van alle actoren die de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ervan delen: EU-, nationale, regionale en lokale autoriteiten, kmo's en investeerders. Regelmatig zal een politieke inventarisatie van de voortgang, de meting en het toezicht plaatsvinden.

Het netwerk van kmo-gezanten is een belangrijk instrument voor de verwezenlijking van dit partnerschap tussen de EU en de lidstaten. Het vertegenwoordigt de nationale autoriteiten van de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor het kmo-beleid en zorgt voor een organisch verband tussen deze autoriteiten, het lokale bedrijfsleven en de EU. Met de verlenging van het mandaat van het netwerk in 2020 zal de rol van het netwerk en de interactie met regionale instanties en autoriteiten worden versterkt.

De Commissie zal een speciale **hoge kmo-gezant van de EU** benoemen, die de werkzaamheden van het netwerk zal leiden om de uitvoering van de strategie en de toepassing van het “denk eerst klein”-beginsel in al het EU-beleid te waarborgen. De kmo-gezant van de EU zal ook de uitvoering in de afzonderlijke lidstaten volgen. Om de integratie van de kmo-strategie op alle beleidsterreinen te vergemakkelijken, zal de kmo-gezant van de EU nauw worden betrokken bij het proces van het Europees semester. De kmo-gezant van de EU zal in een regelmatige dialoog met de Raad voor regelgevingstoetsing en ook binnen het “Fit for Future”-platform de aandacht vestigen op aspecten in de agenda voor betere regelgeving van de Commissie die verband houden met kmo's.

Om de activiteiten van het netwerk van kmo-gezanten (van de publieke sector) aan te vullen, zal de Commissie ook nauw samenwerken met de **ambassadeurs voor strategisch ondernemerschap**, een nieuwe adviesgroep van ondernemers uit heel Europa die de rol van klankbord zal vervullen.

De nieuwe strategie wordt **regelmatig geëvalueerd**. De Commissie zal jaarlijks een uitgebreide **evaluatie van de prestaties van kmo's** blijven publiceren. In deze evaluatie zullen ook de nationale beleidsmaatregelen ten voordele van start-ups (de “Europe Startup Nations”-index), de betrokkenheid van kmo's bij duurzame bedrijfspraktijken, en de digitalisering van kmo's⁴⁷ (de DESI-index) worden gevolgd. Deze evaluatie zal tijdens de jaarlijkse kmo-vergadering worden gepresenteerd en besproken om lokale belanghebbenden en de bredere kmo-gemeenschap de kans te geven actief deel te nemen.

De andere EU-instellingen en het netwerk van kmo-gezanten zullen worden betrokken bij het toezicht op de uitvoering van de strategie, bijvoorbeeld via het jaarverslag van de gezanten aan de Raad Concurrentievermogen en een regelmatige dialoog met het Europees Parlement. Om dit verslag voor te bereiden, zal de kmo-gezag van de EU – samen met de nationale kmo-gezanten – samenkomen met de kmo-beleidsmakers en andere belanghebbenden in de lidstaten om ook de in het kader van het Europees semester in kaart gebrachte, voor kmo's relevante vraagstukken te bespreken. Op basis van de middels deze evaluatiemechanismen verkregen analyse zal de kmo-gezag van de EU met de nationale kmo-gezanten coördineren om in samenwerking met belanghebbenden uit het lokale bedrijfsleven nationale uitvoeringsplannen voor deze kmo-strategie te ontwikkelen.

De **kmo-definitie** van de EU is een belangrijk instrument dat ervoor zorgt dat deze strategie gericht is op de juiste doelgroep, d.w.z. dat zij steun en voordelen verleent aan de meest behoeftige ondernemingen. De Commissie controleert regelmatig of de definitie daartoe geschikt is. Volgens een recente openbare raadpleging⁴⁸, studies en enquêtes werkt de definitie goed en is deze voor de overgrote meerderheid van kmo's in de EU die klein en autonoom zijn, gemakkelijk te gebruiken. De Commissie zal specifieke kwesties die aan de orde zijn gesteld, bijvoorbeeld over complexe eigendomsstructuren of mogelijke “lock-in”-effecten, nader onderzoeken en er verslag over uitbrengen.

BELANGRIJKSTE MAATREGELEN

- De Commissie zal een **hoge kmo-gezag van de EU** benoemen.
- De Commissie zal het **netwerk van kmo-gezanten** versterken om de koppeling tussen het EU- en het nationale niveau inzake het kmo-beleid te versterken.
- De Commissie zal een groep van **ambassadeurs voor strategisch ondernemerschap** oprichten.
- De **kmo-gezag van de EU** zal in het kader van **een regelmatige dialoog met de Raad voor regelgevingstoetsing** kmo-gerelateerde aspecten onder de aandacht brengen.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>

⁴⁸ Openbare raadpleging over de kmo-definitie: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_nl